

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS LYTIES PAGRINDU TEIKIANT PASLAUGAS VILNIAUS MIESTO VIEŠOJOJE PIRTYJE „GARO FABRIKAS“ TYRIMO

2022 m. kovo 31 d. Nr. (22)SN-1)SP-19
Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) gautas pareiškėjos (toliau – Pareiškėja) skundas, kuriame rašoma: Viešoji įstaiga Vilniaus miesto pirtis „Garo fabrikas“; toliau vadinama ir Pirtimi) „teikia paslaugas, tačiau yra sudariusi tokį paslaugų tvarkaraštį, kuris diskriminuoja pagal lytį (moteris) ir suteikia joms galimybę lankytis pirtyje tik vieną dieną per savaitę, kuomet ta pati paslauga vyrams yra suteikiama 5 dienas per savaitę ir yra žymiai patogesnėmis savaitės dienomis (savaitgaliais). <https://garofabrikas.lt/> Paslaugų tvarkaraštis. Pirmadienis – moterų diena 12:00–16:00 – 15 €, 16:00–22:00 – 20 € Antradienis – bendra moterų ir vyrų diena 10:00–16:00 – 15 €, 16:00–22:00 – 20 € Trečiadienis – vyrų diena 10:00–16:00 – 15 €, 16:00–22:00 – 20 € Ketvirtadienis – vyrų diena 10:00–16:00 – 15 €, 16:00–22:00 – 20 € Penktadienis – vyrų diena 09:00–16:00 – 15 €, 16:00–22:00 – 20 € Šeštadienis – vyrų diena 09:00–22:00 – 20 € Sekmadienis – vyrų diena 09:00–22:00 – 20 €“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

Pareiškėja rašė: „dėl savo lyties, kaip dirbanti moteris, pirties paslaugomis dėl „Garo fabrikas“ nustatyto tvarkaraščio galiu naudotis tik vieną išskirtą dieną. Taip pat neturiu galimybės rinktis man tinkamų dienų – moteris yra garo fabrike priimamos tik pirmadieniais, t. y. 1 dieną per savaitę. Vyrų, tuo tarpu, gali pirties paslaugomis naudotis 5 dienas per savaitę ir iš tų penkių dienų dvi yra dirbantiems asmenims patogios dienos – savaitgaliai. Dar yra viena moterų ir vyrų diena – antradienis, tą dieną į pirtį įleidžiamos abi lytys.“

2022 m. sausio 14 d. d. raštu Nr. (20)SN-1)S-25 Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė Birutė Sabatauskaitė (toliau vadinama ir lygių galimybių kontroliere) kreipėsi į Pirties administraciją (UAB „Agrometa“), prašydama atsakyti į klausimus:

„1. Ar galite patvirtinti šiame rašte nurodomas aplinkybes?

2. Ar Vilniaus miesto viešosios pirties „Garo fabrikas“ skelbiamoje informacijoje nurodomos skirtingos paslaugų teikimo sąlygos (naudojimosi pirtimi laikas) moterims ir vyrams? Dėl kokių priežasčių?
3. Ar Vilniaus miesto viešosios pirties „Garo fabrikas“ paslaugos teikiamos skirtingomis sąlygomis, t. y. vien moterys pirtimi gali naudotis vieną kartą per savaitę, o vien vyrai – penkias dienas per savaitę, įskaitant savaitgalius? Dėl kokių priežasčių?
4. Ar į Vilniaus miesto viešąją pirtį „Garo fabrikas“ kreipėsi asmenys, prašydami pakeisti moterims arba vyrams skirtą naudojimosi pirtimi laiką?
5. Kiek vidutiniškai moterų ir vyrų per jiems skirtą dieną naudojami pirties paslaugomis, kiek vidutiniškai per savaitę moterų ir vyrų naudojami pirties paslaugomis?
6. Kas yra Vilniaus miesto viešosios pirties „Garo fabrikas“ savininkas (-ai) (steigėjas (-ai))?

Paprašyta pateikti kitą su tyrimo esme susijusią reikšmingą informaciją, rašytinius įrodymus.

Tyrimo metu gavus Pirties administracijos atsakymą, 2022 m. vasario 7 d. kreiptasi į Pirties administraciją, prašant pateikti papildomą informaciją, atsakant į klausimus, dėl kokių priežasčių moterims yra paskirta pirtimi naudotis būtent pirmadienis (Pareiškėjos teigimu, dirbančioms moterims nepatogią laiko planavimo prasme dieną); kodėl penktadienį, šeštadienį ir sekmadienį bent viena diena nėra paskirta moterims; ar būtų įmanoma bent vieną savaitgalio dieną (arba dalį dienos) paskirti moterims; paprašyta pateikti Pirties administracijos atlikto lankytojų tyrimo dėl poreikio naudotis pirtimi higienos tikslais duomenis (nuorodą į tyrimą).

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

2022 m. sausio 26 d. gautame Pirties administracijos rašte rašoma, jog Pirties skelbiamoje informacijoje ir paslaugų teikimo vietoje sąlygos, naudojimosi pirtimi laikas, kokybė ir kainodara yra vienodi tiek vyrams, tiek moterims. Tai, kad Pirties lankymo laikas moterims nurodomas pirmadienį nuo 12:00, yra sąlygota tik objektyvių aplinkybių, nes tą dieną atliekamas generalinis tvarkymas, dezinfekcija.

Pirties administracijos atsakyme teigiama, jog Pirtis orientuojasi ne į pramogų ir pasilinksminimų ieškančius lankytojus, bet į tuos, kurie nori ir jaučia poreikį komfortiškai pasinaudoti Pirties, kaip „savo higienos priežiūros“, paslaugomis. Dėl šios priežasties moterys ir vyrai yra išskiriami tik tam, kad lankytojai, būdami pirtyje, nejaustų nepatogumų ir diskomforto dėl savo lyties, nes į pirtį lankytojai yra įpratę eiti nuogi. Pirties tikslas – suteikti galimybę laisvai, be jokių nepatogumų (fizinųjų ir dvasinių), „atlikti higienos priežiūros procedūras“.

Rašte teigiama: „kadangi patalpos Pirtyje nėra suskirstytos ir / arba nėra pritaikytos, kad jose vienu metu galėtų atskirai būti ir tomis pačiomis paslaugomis naudotis skirtingų lyčių nuogi lankytojai, Pirties administracija mano, kad lankytojams nebūtų priimtina, jog tuo pačiu metu pirties patalpose būtų skirtingų lyčių nuogų lankytojų ir jiems dėl to kiltų diskomforto.“

Atsakyme rašoma, jog, „nors lankytojams tiesiogiai nėra draudžiama ateiti kitomis dienomis, tačiau atsižvelgiant į tai, kad pirtis vis dėlto yra susijusi su intymia higiena, jie iš anksto informuojami, kitomis dienomis kokios lyties lankytojų grupė gali ateiti“.

Rašte teigiama, jog „Lietuvoje daugelis žmonių save laiko krikščionimis ir jiems dėl vyraujančių įsitikinimų savo nuogumo demonstravimas prieš kitą lytį yra laikomas nuodėme bei nepriimtiniu elgesiu. Nuo seno Lietuvoje pirtimi vyrai ir moterys naudodavosi atskirai, nes pirtis visų pirma buvo skirta praustis, o prausimasis su drabužiais neįmanomas. Tas viešosios pirties skirtingo laiko reklamavimas išplaukia iš natūralaus realiame gyvenime egzistuojančio lankytojų poreikio ir siekio išvengti dėl to kylančių nemalonių situacijų.“

Pirties administracija nurodė, jog Pirties lankymo dienų grafikas sudarytas ir „apspręstas Vilniaus mieste vyraujančio poreikio higienos paslaugomis ir remiantis ekonominiais skaičiavimais“. Prieš atidarant viešąją pirtį buvo atliktas tyrimas dėl lankytojų pagal lytį (dėl pirmiau nurodytų priežasčių) poreikio naudotis pirtimi higienos tikslais. Buvo nustatyta, kad moterų, norinčių lankyti Pirtį prausimosi tikslais, palyginus su vyrais, buvo labai mažas skaičius. Todėl buvo nuspręsta didesnę laiko dalį skirti būtent labiau pirties procedūromis suinteresuotai lankytojų grupei.

Pirties administracija nurodė, jog „Pirtis yra privataus verslo projektas, nėra biudžetinė įstaiga ir nėra dotuojama valstybės arba savivaldybės, todėl ekonomikos logikos (paklausos) ignoravimas gresia nuostoliais ir bankrotu.“

Pirties administracija teigė. Jog tyrimo ir pasirinkto verslo modelio teisingumą patvirtino ir faktinis lankomumas: nuo 2021 m. lapkričio 1 d. iki 2022 m. sausio 16 d. Pirties paslaugomis

pasinaudojo (*informacija neskelbtina*)¹ žmonės, iš kurių „moterys nesudarė nė 5 proc. nuo bendrų pajamų“. Pagal Pirties administracijos skaičiavimus, vidutiniškai viena lankytoja moteris generuoja trečdaliu mažiau pajamų nei vidutiniškai vienas lankytojas vyras.

Atsakyme teigiama, jog, kadangi Pirtis neteikia pramogų ir nekviečia pasilinksinti, todėl didžiausi lankytojų srautai fiksuojama (*informacija neskelbtina*) (ne savaitgalio diena).

Pirties administracija teigė, kad, jos turimais duomenimis, su prašymu pakeisti moterims arba vyrams skirtą naudojimosi pirtimi laiką niekas raštu nesikreipė. Oficialiai kreipėsi tik nudistų organizacija dėl dienos, skirtos nudistams; šis prašymas svarstomas. Pirties vadovai teigė, jog išklauso lankytojų pageidavimus žodžiu. Reaguodama į tai, ko labiausiai prašė iki šiol paslaugomis naudojęsi lankytojai, antradienius paskyrė bendra moterų ir vyrų diena, kada gali lankytis ir moterys, ir vyrai, tačiau tik su maudymosi apranga.

Rašte aiškinama: kadangi dar pati veiklos pradžia, administracija stebi situaciją, kaupia statistiką ir, esant pokyčiams ir ar poreikiams bei ekonominiam pagrindui, yra apsiruošusi daryti pokyčius lankytojų struktūroje ir / arba lankymo grafike.

Pirties administracija informavo, jog nuo 2021 m. lapkričio 1 d. moterims skirtą dieną ateina vidutiniškai (*informacija neskelbtina*) moterų, tik vyrams skirtą dieną ateina keturis kartus daugiau lankytojų vyrų (*informacija neskelbtina*).

Pirties paslaugas teikia UAB „Agrometa“.

2022 m. vasario 15 d. gautame Pirties atstovų atsakyme į papildomus Tarnybos klausimus paaiškinama, jog pirties lankymo laikas moterims nurodomas pirmadienį nuo 12:00, yra sąlygota tik objektyvių aplinkybių, nes tą dieną vykdomas generalinis tvarkymas, dezinfekcija, o dėl pokyčių lankytojų struktūroje ir ar lankymo grafike – Pirties administracija stebi situaciją, kaupia statistiką ir, esant pokyčiams ir ar poreikiams bei ekonominiam pagrindui, yra pasiruošusi daryti pakeitimus.

Pirties administracija atkreipė dėmesį, jog šiuo metu kitose veikiančiose viešosiose pirtyse lankytinų dienų paskirstymo tarp vyrų ir moterų santykis yra analogiškas Vilniaus miesto viešosios pirties „Garo fabrikas“ grafikui.

Į prašymą pateikti Pirties administracijos atlikto lankytojų tyrimo dėl poreikio naudotis pirtimi higienos tikslais duomenis (nuorodą į tyrimą), Pirties administracija atsakė: kadangi tyrimo medžiaga yra Vilniaus miesto viešosios pirties „Garo fabrikas“ komercinė paslaptis, administracija teigė, jog

¹ Pirties administracijos prašymu komercinio pobūdžio informacija neskelbiama

siekiant, užtikrinti tyrimo konfidencialumą, medžiaga galės būti pateikta teisme, nes galiojantys įstatymai numato tik teisme nagrinėtinos medžiagos pakankamą slaptumo užtikrinimą.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar UAB „Agrometa“ (Pirtis) nepažeidė Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 straipsnio 1 bei 3 punktų nuostatų, pagal kurias prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, įgyvendindamas moterų ir vyrų lygias teises, privalo visiems vartotojams užtikrinti vienodas sąlygas įsigyti prekes ir paslaugas bei jomis naudotis, nediskriminuojant asmenų dėl lyties; suteikdamas vartotojams informaciją apie gaminius, prekes ir paslaugas arba jas reklamuodamas, užtikrinti, kad joje nebūtų išreiškiamas pažeminimas, paniekimas arba teisių apribojimas ar privilegijų teikimas dėl asmens lyties bei formuojamos visuomenės nuostatos, kad viena lytis pranašesnė už kitą.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, kurios tikslas – saugoti pagrindines žmogaus teises, atitinkančias Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, III antraštinėje dalyje, skirtoje lygybei, įtvirtintas lygybės prieš įstatymą principas (20 straipsnis), taip pat įtvirtintas bet kokios diskriminacijos draudimas, ypač dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos. Specifiškai 23 straipsnyje nustatomas moterų ir vyrų lygybės principas, pabrėžiama, kad visose srityse turi būti užtikrinta moterų ir vyrų lygybė, įskaitant priėmimą į darbą, darbą ir atlyginimą. Pagal Chartijos turinį darytina išvada, kad Europos Sąjungos institucijoje lyčių lygybei yra skiriamas ypatingas dėmesys. 2004 m. gruodžio 13 d. Europos Sąjungos Tarybos direktyva 2004/113/EB įgyvendinamas vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principas dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo, siekiama sukurti sistemą kovai su diskriminacija dėl lyties ir užtikrinti lygias galimybes naudotis prekėmis bei paslaugomis ir tiekti prekes bei teikti paslaugas, siekiama valstybėse narėse įgyvendinti vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principą. Direktyvoje teigiama, kad vyrų ir moterų lygybės principas yra vienas iš Europos Sąjungos pagrindinių principų.

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis asmenų lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs; žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtinę teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas).

Konstitucinis Teismas taip pat konstatavo, kad konstitucinis asmenų lygybės principas nepaneigia pačios galimybės skirtingai traktuoti žmones atsižvelgiant į jų statusą ar padėtį (Konstitucinio Teismo 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimas).

Jungtinių Tautų bei Europos Sąjungos, taip pat nacionaliniuose teisės aktuose diskriminacija reiškia teisių sumažinimą, suvaržymą ar atėmimą tam tikrai kategorijai žmonių dėl kokių nors asmens požymių. Diskriminacija suvokiama kaip asmenų lygybės principo pažeidimas, kai asmeniui ar asmenų grupei yra sukuriama mažiau palankios sąlygos, taikomi skirtumai, išimtys, apribojimai ar teikiamas pranašumas, lyginant su kitais asmenimis, esančiais toje pačioje ar tokioje pačioje situacijoje.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalį, tiesioginė diskriminacija – tai elgesys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 5 dalies nuostatas, netiesioginė diskriminacija apibūdinama kaip veikimas ar neveikimas, teisės norma ar vertinimo kriterijus, akivaizdžiai neutrali sąlyga ar praktika, kurie formaliai yra vienodi, bet juos įgyvendinant ar pritaikant atsiranda ar gali atsirasti faktinis naudojimosi teisėmis apribojimas arba privilegijų, pirmenybės ar pranašumo teikimas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, nebent šį

veikimą ar neveikimą, teisės normą ar vertinimo kriterijų, sąlygą ar praktiką pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

Pagal Lygių galimybių įstatyme įtvirtintą diskriminacijos sąvoką, tiriant diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą siekiama nustatyti, ar tam tikras elgesys, teisės norma, praktika galėtų tam tikrą asmenį dėl tam tikro asmens tapatybės požymio, t. y., aptariamam atveju – dėl negalios, priversti atsidurti mažiau palankioje padėtyje nei kitas, šio požymio neturintis asmuo.

Lygių galimybių įstatymo 4 straipsnyje nustatyta, kad teismuose ar kitose kompetentingose institucijose nagrinėjant fizinių, juridinių asmenų, kitų organizacijų ir jų padalinių skundus, pareiškimus, prašymus, pranešimus ar ieškinius dėl diskriminacijos lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, pareiškėjui nurodžius aplinkybes, leidžiančias daryti prielaidą dėl tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos buvimo, preziumuojama, kad tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos, priekabiavimo ar nurodymo diskriminuoti faktas buvo. Skundžiamas asmuo turi įrodyti, kad lygių galimybių principas nebuvo pažeistas.

Pagal Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 13 straipsnio 1 punkto nuostatas, prekių pardavėjo, gamintojo ar paslaugų teikėjo veiksmai pripažįstami pažeidžiantys moterų ir vyrų lygias teises, jeigu dėl asmens lyties, įskaitant mažiau palankų požiūrį į moteris dėl nėštumo ir gimdymo bei vaiko žindymo, taikomos skirtingos apmokėjimo sąlygos ar garantijos už tokias pačias ir tokios pačios vertės prekes, paslaugas, ir gaminius ar nustatomos skirtingos prekių ir paslaugų pasirinkimo galimybės.

Remiantis Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 10 straipsnio 8 punkto nuostatomis, moterų ir vyrų lygių teisių pažeidimu laikomi bet kokie veiksmai ar kitoks elgesys, kuriais asmuo diskriminuojamas dėl lyties, išskyrus atvejus, kai prekių pardavimą ar paslaugų teikimą vien tik ar visų pirma vienos lyties asmenims pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis. Taip pat pažymėtina, kad, remiantis Europos Sąjungos Tarybos 2004 m. gruodžio 13 d. direktyva 2004/113/EB, įgyvendinančia vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principą dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo, preambulės 16 punkto nuostatomis, skirtingo požiūrio taikymas gali būti priimtinas tik tuo atveju, jeigu jį pateisina teisėtas 7 tikslas. Teisėtas tikslas gali būti, pavyzdžiui, asmenų, nukentėjusių nuo susijusio su lytimi smurto, apsauga (tokiais atvejais kaip vienos lyties asmenims skirtų prieglaudų steigimas), privatumo ir padorumo sumetimais (tais atvejais, kai vienas asmuo apgyvendina kitą asmenį tam tikroje savo

namų dalyje), lyčių lygybės arba vyrų ar moterų interesų skatinimas (pavyzdžiui, vienos lyties asmenų savanoriškos institucijos), laisvė jungtis į asociacijas (vienos lyties asmenų privačių klubų atveju) ir sportinės veiklos organizavimas (pavyzdžiui, sporto renginiai, kuriuose dalyvauja vienos lyties asmenys). Tačiau bet koks apribojimas turėtų būti tinkamas ir būtinas, laikantis kriterijų, nustatytų pagal Europos Bendrijų Teisingumo Teismo teisminę praktiką.

Tyrimo metu nustatyta (tai patvirtino ir Pirties administracija savo teiktuose paaiškinimuose), jog Pirtimi tik moterys gali naudotis pirmadieniais, t. y. vieną dieną per savaitę, o tik vyrai Pirties paslaugas gali gauti trečiadieniais, ketvirtadieniais, penktadieniais, šeštadieniais bei sekmadieniais, taip pat vyrų naudojimosi dienomis numatytos ilgesnės lankymosi valandos. Be to, nė viena iš moterų lankymosi dienų nėra savaitgalio diena.

Kaip savo skunde nurodė Pareiškėja, dėl savo lyties, kaip dirbanti moteris, Pirties paslaugomis dėl nustatyto tvarkaraščio ji gali naudotis tik vieną išskirtą dieną. Tuo tarpu vyrai Pirties paslaugomis gali naudotis 5 dienas per savaitę ir iš tų penkių dienų dvi yra dirbantiems asmenims patogios dienos – savaitgalio dienos.

Šios aplinkybės akivaizdžiai patvirtina, jog moterims ir vyrams yra sudaromos skirtingos sąlygos naudotis Pirties paslaugomis.

Pirties administracija savo teiktuose paaiškinimuose teigė, jog Pirties lankymo grafikas bei teikiamų paslaugų vyrams bei moterims laikas nustatytas remiantis paklausos dėsniumi, t. y. lankytojų srautų skaičiavimu. Pirties administracija paaiškino, kad iš visų Pirties lankytojų generuojamų pajamų moterų mokesčiai už paslaugas nesudarė nė 5 proc. nuo bendrų pajamų. Pagal Pirties administracijos skaičiavimus, vidutiniškai viena lankytoja moteris generuoja trečdaliu mažiau pajamų nei vidutiniškai vienas lankytojas vyras. Pirties administracija paaiškino, jog Pirties veikla nėra finansuojama iš valstybės arba savivaldybės biudžeto, yra privataus verslo projektas, todėl privalo atsižvelgti į pirties lankytojų srautus ir faktinę pirties paslaugų pasiūlą, priešingu atveju veikla nebūtų pelninga, negalėtų būti vykdoma.

Kaip jau buvo rašyta pirmiau, moterų ir vyrų lygių teisių pažeidimu laikomi bet kokie veiksmai ar kitoks elgesys, kuriais asmuo diskriminuojamas dėl lyties, išskyrus atvejus, kai prekių pardavimą ar paslaugų teikimą vien tik ar visų pirma vienos lyties asmenims pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis (Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 10 str. 8 p.).

Pirties administracija savo paaiškinimuose nurodė priežastis, dėl kurių didesnė laiko dalis naudotis Pirties paslaugomis yra skiriama vyrams, t. y. šis paslaugų teikimo organizavimo būdas, pasak Pirties administracijos, nulemtas lankytojų vyrų bei lankytojų moterų apsilankymų sugeneruojamų pajamų skirtumo – lankytojų vyrų yra sugeneruojama kur kas didesnė dalis Pirties gaunamų pajamų.

Atkreiptinas dėmesys, kad tyrimo metu nustatyta, jog, pagal Pirties administracijos sudarytą lankymosi pirtyje grafiką, vien moterys Pirtimi gali naudotis tik pirmadieniais nuo 12 val. iki 22 val., iki, t. y. vienos darbo dienos dalį. Kadangi kitomis dienomis, taip pat ir savaitgaliais, vien moterys Pirtimi naudotis negali, šiuo atveju nėra galimybės įvertinti, ar tuo atveju, jeigu moterys Pirtimi galėtų naudotis vieną iš savaitgalio dienų (arba dalį dienos), neatsirastų daugiau klienčių moterų, pageidaujančių naudotis Pirties paslaugomis, kartu ir daugiau iš moterų klienčių apsilankymo generuojamų pajamų.

Kaip skunde nurodė Pareiškėja, dėl savo lyties, kaip dirbanti moteris, Pirties paslaugomis dėl Pirties nustatyto tvarkaraščio ji gali naudotis tik vieną išskirtą dieną, kuri yra darbo diena, o patogiomis lankytis dienomis, t. y. savaitgaliais, galimybė lankytis Pirtyje moterims nėra sudaryta.

Pažymėtina, jog ekonominės finansinės priežastys, kurias nurodė Pirties administracija, laikytinos svarbiomis, sudarant Pirties naudojimosi grafiką, tačiau tyrimo metu nustatytos aplinkybės akivaizdžiai rodo, jog paslaugų prieinamumo ribojimas moterims, lyginant su šios paslaugos prieinamumu vyrams, nėra proporcingas.

Kaip minėta pirmiau, pagal Lygių galimybių įstatymo 4 str. nuostatas, pareiškėjui nurodžius aplinkybes dėl diskriminacijos fakto buvimo, skundžiamas asmuo turi pareigą įrodyti, jog lygių galimybių principas nebuvo pažeistas.

Šiuo atveju Pirties administracija Tarnybos prašomų pateikti atlikto lankytojų tyrimo (apie kurį nurodė savo rašte Tarnybai) dėl poreikio naudotis pirtimi higienos tikslais duomenų (nuorodos į tyrimą) Tarnybai neteikė, tyrimo metu įrodymų, kad nebūtų įmanoma bent vieną savaitgalio dieną (arba dalį dienos) paskirti moterims, taip pat negauta, ypač atsižvelgiant į aplinkybes, jog daugiausia pajamų sugeneruojanti diena, pasak Pirties administracijos, yra (*informacija neskelbtina*) (ne savaitgalio diena).

Esant šioms aplinkybėms konstatuotina, kad tyrimo metu Pirties administracija nepateikė pakankamų įrodymų, jog lygių galimybių principas, moterims ir vyrams naudojantis Pirties paslaugomis, nėra pažeidžiamas (Lygių galimybių įstatymo 4 str.).

Atkreiptinas dėmesys, jog tyrimo atlikimo metu Pirties internetiniame tinklalapyje <https://garofabrikas.lt/> paskelbta informacija, kurioje nurodomos naujienos nuo kovo 31 d.:

„Pirmadieniais – trečiadieniais nedirbame!

Ketvirtadienis (vyrų laikas) 12:00-22:00

Penktadienis (moterų laikas) 10:00-16:00, 16:00-22:00 (bendras laikas)

Šeštadienis (bendras laikas) 09:00-22:00

Sekmadienis (vyrų laikas) 09:00-22:00“.

Iš šios viešai skelbiamos informacijos spręstina, jog Pirties administracija ketina keisti lankytojų lankymosi dienas bei grafikus. Tik moterims skirtas laikas numatytas penktadienį nuo 10 val. iki 16 val.

Pažymėtina, jog šiuo atveju ir ketinamame keisti grafike tik moterims lankytis skirtas laikas numatomos vienos darbo dienos dalį, darbo metu, kai įprastai daugelis žmonių dirba, todėl šis pakeistas grafikas negalėtų būti laikytinas pakankamu siekiu užtikrinti, atsižvelgiant ir į ankščiau aptartą komercinį aspektą, lygiavertį naudojimąsi Pirtimi moterims bei vyrams.

Pirties administracijai siūlytina peržiūrėti klientų lankymosi Pirtyje grafiką bei sudaryti sąlygas naudotis Pirtimi moterims palankesniu grafiku, užtikrinant, kad jos galėtų paslaugomis naudotis ne tik darbo dieną, pvz., vieną arba dalį iš savaitgalio dienų, kas antrą savaitgalį vieną iš dienų arba dalį dienos ar pan.

Pirties administracijai siūlytina užtikrinti visiems vartotojams, nediskriminuojant dėl lyties, vienodas sąlygas įsigyti prekes ir paslaugas bei jomis naudotis, kad skelbiamoje informacijoje apie paslaugas nebūtų išreiškiamas teisių apribojimas ar privilegijų teikimas dėl asmens lyties (Lygių galimybių įstatymo 29 str. 2 d. 2 p., Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 st. 1 p., 3 p.).

Atsižvelgdama į visa tai, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 16 straipsniu, 17 straipsniu, 29 straipsnio 2 dalies 2 punktu, 30 straipsnio 3 dalimi,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Siūlyti Pirties administracijai užtikrinti visiems vartotojams, nediskriminuojant dėl lyties, vienodas sąlygas įsigyti prekes ir paslaugas bei jomis naudotis, kad skelbiamoje informacijoje apie paslaugas nebūtų išreiškiamas teisių apribojimas ar privilegijų teikimas dėl asmens lyties.

2. Įpareigoti Pirties administraciją išnagrinėti šį sprendimą ir apie nagrinėjimo rezultatus bei sprendimo vykdymą informuoti lygių galimybių kontrolierę per 30 dienų nuo sprendimo gavimo dienos.

3. Su sprendimu supažindinti Pareiškėją, Pirties administraciją.

Sprendimas per 1 mėnesį nuo jo gavimo dienos gali būti skundžiamas apygardos administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka arba Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatyme nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė

Birutė Sabatauskaitė